

Powiedz to własnymi słowami! Potoczna polszczyzna jako styl funkcjonalny

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja TED](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Jerzy Bartmiński, *Styl potoczny*, [w:] „*Język a Kultura*”, t. 5: Potoczność w języku i kulturze, red. J. Anusiewicz, F. Nieckula, Wrocław 1992, s. 39–40.
- Źródło: Miron Białoszewski, *Idę po chleb dla mamy*, [w:] tegoż, *Wiersze wybrane i dobrane*, Warszawa 1980, s. 119.
- Źródło: Jerzy Bartmiński, *Styl potoczny*, [w:] „*Język a Kultura*”, t. 5: Potoczność w języku i kulturze, red. J. Anusiewicz, F. Nieckula, Wrocław 1992, s. 38.
- Źródło: Izabela Łuc, Małgorzata Bortliczek, *Język uwikłany w ponowoczesność*, Katowice 2011, s. 15.
- Źródło: Jerzy Bartmiński, *Styl potoczny*, [w:] *Język a Kultura*, t. 5: Potoczność w języku i kulturze, red. J. Anusiewicz i F. Nieckula, Wrocław 1992, s. 39.

- Źródło: Olga Tokarczuk, *Listy*, [w:] *Dom dzienny, dom nocny*.
- Źródło: Kamila Budrowska, *Kobieta i stereotypy (fragmenty)*, [w:] *(Kobieta i stereotypy. Obraz kobiety w prozie polskiej po roku 1989)*.

Powiedz to własnymi słowami! Potoczna polszczyzna jako styl funkcjonalny

Źródło: domena publiczna.

Dlaczego język, którym posługujemy się na co dzień, zazwyczaj odbiega od tego, który znamy z literatury (nie tylko tej dawnej, ale i najnowszej) czy rozpraw naukowych, regulaminów, umów, rozporządzeń? Dlaczego podczas lekcji należy odpowiadać pełnym zdaniem, skoro poza lekcją nie jest to potrzebne, żeby się porozumieć? Styl potoczny, nazywany też językiem potocznym, to wariant języka najbardziej podstawowy, przyswajany przez dzieci jako pierwszy. Przymiotnik „potoczny” znaczy tyle co pospolity, obiegowy, ale też powtarzający się. Te znaczenia nic nie mówią ani o grupie społecznej, która miałaby się tym stylem posługiwać, ani o sytuacjach, w jakich miałyby on być używany. Przekonasz się, że słusznie.

Twoje cele

- Wskażesz i omówisz cechy stylu potocznego w języku polskim.
- Odróżnisz styl potoczny od innych stylów funkcjonalnych.
- Zaprojektujesz sytuacje uzasadniające wypowiedź potoczną oraz takie, w których lepiej sięgnąć do innego rejestru języka.
- Nauczysz się skutecznie operować środkami językowymi charakterystycznymi dla stylu potocznego polszczyzny.

Przeczytaj

Co nazywamy stylem potocznym?

Język potoczny jest najbliższy nam wszystkim. To on jest przyswajany w procesie nabywania umiejętności językowych i komunikacyjnych. Stanowi trzon języka, z którego elementów czerpią inne **style funkcjonalne**: urzędowy, naukowy, publicystyczny i artystyczny.

Językoznawcy wyróżniają ustną i pisaną odmianę polszczyzny. Zazwyczaj potoczność językowa jest kojarzona z tą pierwszą. Wiązanie stylu potocznego z odmianą mówioną polszczyzny może wynikać stąd, że najczęściej stykamy się z nim w niezobowiązującej mowie codziennej. Styl potoczny towarzyszy jednak również tekstom pisany:

((Jerzy Bartmiński

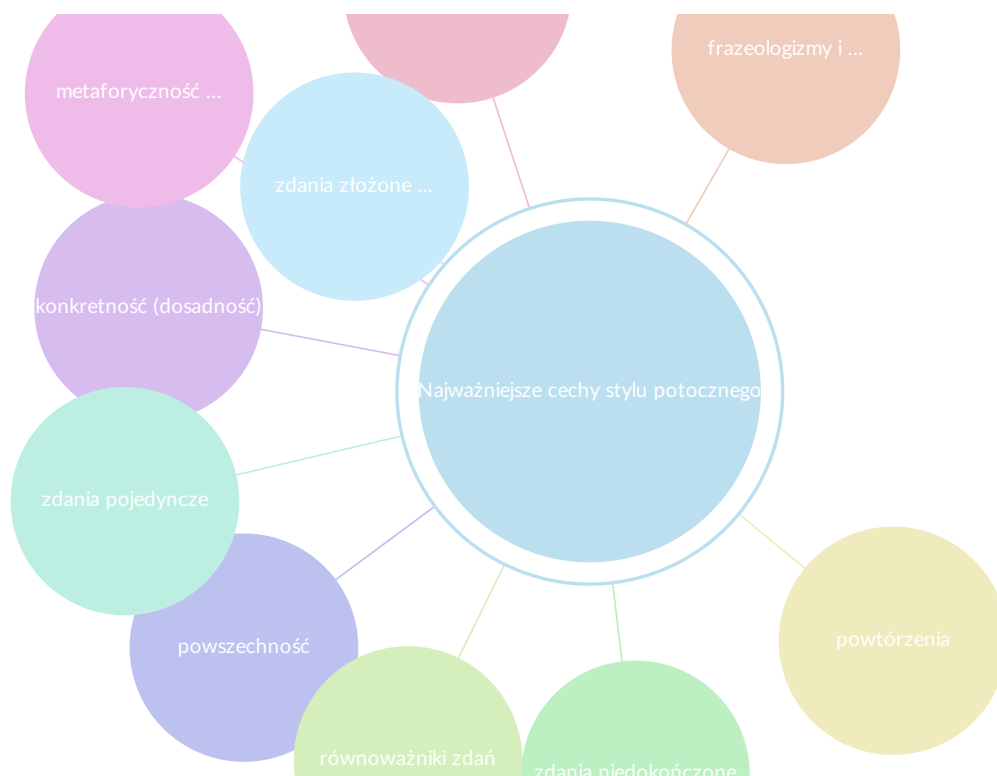
Styl potoczny

W rzeczywistości styl potoczny obejmuje całą, szeroką gamę wypowiedzi zarówno u s t n y c h – z ich wewnętrznym zróżnicowaniem gatunkowym (rozmowy przy stole, na ulicy, w urzędach i sklepach; dyskusje w kolejkach; powitania i pożegnania, prośby i skargi, polecenia i życzenia, gratulacje i kondolencje, groźby i kłótnie, opowiadania wspomnieniowe, relacje ze zdarzeń, flirty, kawały itd.), jak też wypowiedzi p i s a n y c h (Furdal 1973, s. 14-17), również zróżnicowanych gatunkowo (listy i pamiętniki, dzienniki prywatne, reportaże, porady życiowe, poradniki, artykuły i komentarze w prasie wysokonakładowej itd.; w pewnym stopniu także tzw. drobne wiadomości prasowe, ciężące jednak w stronę stylu urzędowego).

Źródło: Jerzy Bartmiński, *Styl potoczny*, [w:] „*Język a Kultura*”, t. 5: Potoczność w języku i kulturze, red. J. Anusiewicz, F. Nieckula, Wrocław 1992, s. 39-40.

Cechy stylu potocznego

Stylu potocznego nie powinno się redukować do wypowiedzi emocjonalnych ani do wypowiedzi niedbałych czy łamiących zasady poprawnościowe. Choć takie cechy narzucają się przede wszystkim jako potoczne, to stanowią wąski zakres praktyki językowej. Właściwy trzon języka potocznego tworzy tzw. rejestr neutralny, czyli nienacechowany emocjonalnie, podstawowy zasób słów i wyrażań, np. *książka*, *lajkować*, *w oparciu o* (w znaczeniu: na podstawie czegoś; w normie wzorcowej: *opierając się na*), *pełnić rolę* (w normie wzorcowej: *odgrywać rolę*).

Dopuszczalne i niedopuszczalne używanie kolokwializmów

Tzw. kolokwializmy (z łac. *colloquium* – rozmowa), zwane też potoczyzmami, to cechy stylu potocznego, które w sytuacjach nieformalnych są dopuszczalne, natomiast w pewnych typach wypowiedzi, wymagających określonej konwencji stylistycznej (np. w rozprawce maturalnej czy korespondencji oficjalnej), kolokwializm traktuje się jako **błąd stylistyczny**.

Inaczej jest z utworami literackimi, w których mamy do czynienia ze świadomą **stylizacją potoczną**, jak np. u Mirona Białoszewskiego:

Miron Białoszewski

“ *Idę po chleb dla mamy* ”

Mijam dwie kaczki.

- Całe życie w Garwolinie?
- Dlaczego nie?

Kury

już na grzędzie
dużo piór rozłożyły.

Dorodne.

Chce się życia dorodnego.

Bo jak duch,

to bez niczego.

Dlaczego leci się tak
na tego ducha?

Te pióra niewidzialne?

Ale nim co,

to pofruwać trzeba
na tych.

Źródło: Miron Białoszewski, *Idę po chleb dla mamy*, [w:] tegoż, *Wiersze wybrane i dobrane*, Warszawa 1980, s. 119.

W swojej twórczości Białoszewski chętnie stosował stylizację potoczną. W wyżej cytowanym wierszu cechy języka potocznego to m.in. krótkie, niepełne zdania („*Całe życie w Garwolinie?*”; „*Bo jak duch, / to bez niczego.*”; „*Dorodne.*”) lub wyrażenia charakterystyczne dla mowy potocznej („*nim co*”).

Funkcje stylu potocznego

Językoznawcy nie są zgodni co do statusu i roli stylu potocznego. Najprostsze jego rozumienie skupia się na doraźnych zjawiskach i problemach. Tymczasem koncepcja antropologiczno-kulturowa sytuuje styl potoczny w szerszym kontekście i widzi w nim zgrab języka, w którym zawiera się „zdroworozsądkowy” obraz świata.

((Jerzy Bartmiński

Styl potoczny

Jego użytkownikiem jest szeroka społeczność, lud w najszerszym znaczeniu tego słowa – „zbiorowość, ludzie”, kontrastującym z pojęciem elity – intelektualnej czy innej. Szczególnie ważna dla języka narodowego jest jego funkcja weryfikacyjna i odnowicielska, pozwalająca chronić język przed deformacjami, jakie mu grożą na gruncie działalności językowej bardziej wyspecjalizowanej – artystycznej, naukowej, urzędowej, politycznej, religijnej.

Źródło: Jerzy Bartmiński, *Styl potoczny*, [w:] „*Język a Kultura*”, t. 5: Potoczność w języku i kulturze, red. J. Anusiewicz, F. Nieckula, Wrocław 1922, s. 38.

Słownik

antropocentryzm

(gr. *anthropos* – człowiek + łac. *centrum* – środek) – w odniesieniu do języka: ujmowanie świata z perspektywy człowieka, zakodowane w samym języku, wyrazach, przysłowiacz, frazeologizmach

błąd stylistyczny

niedostosowanie środków językowych do wypowiedzi w określonym stylu (np. użycie wyrażenia potocznego w wypracowaniu maturalnym); w zakres błędu stylistycznego wchodzi również zbędne powtórzenia; rażące błędy stylistyczne prowadzą do niespójności wypowiedzi i mogą utrudniać jej właściwy, zgodny z autorską intencją odbiór

frazeologizm, związek frazeologiczny

(gr. *phrasis* – mówienie, mowa + *logos* – słowo, nauka) – utrwalone w języku połączenie wyrazowe o swoistym, ale dość konkretnym znaczeniu, odrębnym od sumy znaczeń wyrazów składowych (np. podłożyć komuś świnię – znaczenie: ‘zrobić coś w celu zaszkodzenia drugiej osobie, skompromitowania jej’)

przysłowie

utrwalone w języku wyrażenie, mające formę zdaniową, a wyrażające ogólną myśl, prawdę; zazwyczaj ma proveniencję ludową (np. Cicha woda brzegi rwie – w znaczeniu: ktoś niepozorny, spokojny czy nieśmiały, kto jednak nagle okazuje śmiałość, której nikt się po nim nie spodziewał)

styl

(łac. *stylus, stylios* – rylec do pisania na woskowych tabliczkach) – sposób ukształtowania wypowiedzi za pomocą wybranych środków językowych

styl funkcjonalny

uświadamiany przez społeczność zespół wzajemnie powiązanych środków językowych (a nie pojedyncze środki), służący ściśle określonej wypowiedzi; w polszczyźnie wyróżnia się style funkcjonalne: potoczny, urzędowy, naukowy, publicystyczny i artystyczny

stylizacja potoczna (kolokwializacja)

ukształtowanie języka utworu literackiego w taki sposób, aby przypominał styl potoczny

Trwa wczytywanie danych..

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D13NclqVp>

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Polszczyzna potoczna i jej cechy, część pierwsza.*

Trwa wczytywanie danych..

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D13NclqVp>

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Polszczyzna potoczna i jej cechy, część druga.*

Polecenie 1

Zapoznaj się z wykładem prof. Andrzeja Markowskiego na temat potocznego rejestru polszczyzny. Wymień najważniejsze cechy stylu potocznego.

Polecenie 2

Omów drugie rozumienie potoczności. Oceń, czy rzeczywiście język oddaje sposób myślenia o świecie i w jaki sposób może się to przejawiać.

Słownik

anakolut

(gr. *anakólouthos* – bez związku, nielogiczny) – zniekształcenie budowy zdania, skutkujące utratą logicznego związku między członami tego zdania (np.: „Idąc do sklepu, padał deszcz”; „Ten film, który polecałeś, bardzo mi się podobało zakończenie”); nieświadomy anakolut często występuje w wypowiedziach potocznych, bywa również świadomie stosowany jako środek stylistyczny w stylizacji potocznej

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz style funkcjonalne polszczyzny.

uczniowski

polityczny

internetowy

artystyczny

urzędowy

naukowy

publicystyczny

potoczny

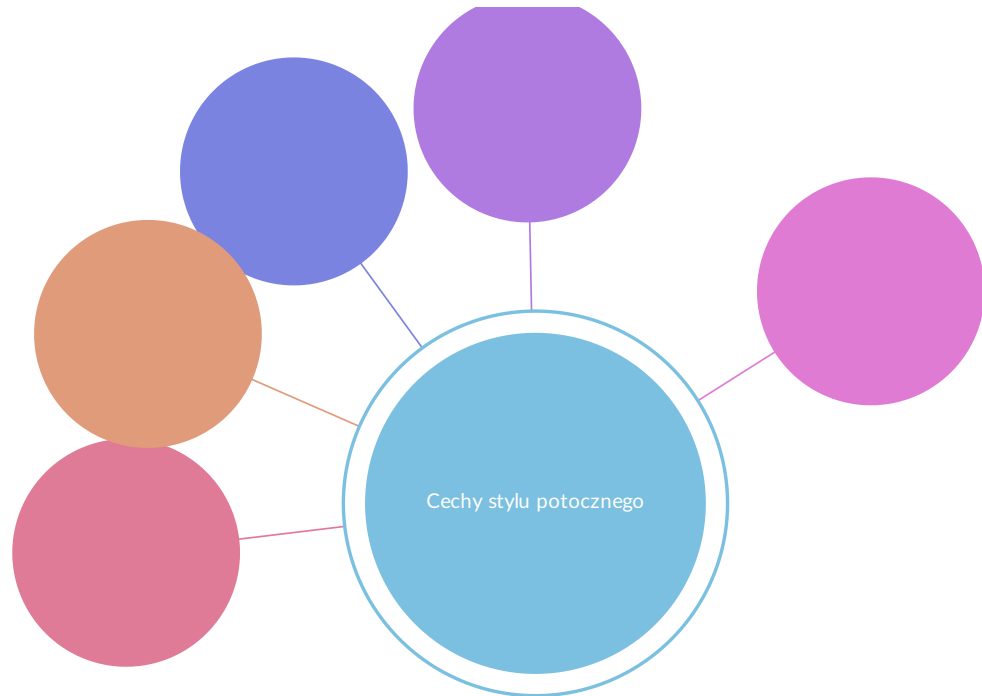
korporacyjny

medyczny

Ćwiczenie 2

Wymień co najmniej pięć cech stylu potocznego.

Ćwiczenie 3

Kiedy kolokwializm bywa błędem językowym? Odpowiedz, krótko uzasadniając i podając przykład sytuacji, w której kolokwializm zostałby uznany za błąd.

Ćwiczenie 4

Poniższe teksty reprezentują różne style funkcjonalne języka. Spróbuj – na podstawie wiedzy lub intuicyjnie – przyporządkować każdemu fragmentowi jeden ze stylów.

potoczny

„Jak przejmujące są zmierzchy jesienne!
Ach, przejmujące do bólu! bo są
marzenia cudowne, niejasne
a nasycone; i żadne ostrze nie
przeszywa bardziej niż ostrze
nieskończoności”.

artystyczny

„Jedzie sobie pociąg, dojechał do
Kiekrza, gdzie się okazuje, że linia jest
nieprzejezdna, bo tam rozkład nie idzie.
Usterka jakaś. Ty jesteś osobą
decyzyjną i pytanie za sto punktów, co
robisz. Czekasz, aż to naprawią? Czy
każesz jechać objazdem? W setkach
takich przypadków każda decyzja jest
zła. Bo pierwsza szła informacja: no
stoimy, ale słuchaj, to tylko rozjazd,
wysyłam typów, kwadrans i zrobią. No
to czekamy, jasna sprawa”.

naukowy

„Zakazane jest istnienie partii
politycznych i innych organizacji
odwołujących się w swoich
programach do totalitarnych metod
i praktyk działania nazizmu, faszystów
i komunizmu, a także tych, których
program lub działalność zakłada lub
dopuszcza nienawiść rasową
i narodowościową, stosowanie
przemocy w celu zdobycia władzy lub
wpływu na politykę państwa albo
przewiduje utajnienie struktur lub
członkostwa”.

„Teoria, którą tworzymy, musi zatem nie
tylko stanowić zbiór wzajemnie
warunkujących się sądów, ale też
powinna tworzyć pewnego rodzaju

urzędowy

system globalny, z którego można by wyciągnąć wnioski (lub choćby spekulować) co do słuszności przyjętych założeń. Wiąże się z tym postulat o potrzebie wypracowania przez metateorię metod globalnego i analitycznego porównania jednej teorii z innymi teoriami dotyczącymi tego samego zjawiska”.

Źródła fragmentów:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Rozdział I: Rzeczpospolita, Art. 13

Charles Baudelaire, *III. Confiteor artysty*, w: tegoż, *Paryski spleen. Poematy prozą*, przeł. Joanna Guze, Kwiaty Na Tor, Warszawa 1992, s. 9

Olga Gitkiewicz, *Nie zdążę*, Wydawnictwo Dowody na Istnienie, Seria Warszawa 2019, s. 129–130

Ireneusz Bobrowski, *Zagadnienia metodologii i filozofii językoznawstwa*, Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków 2020, s. 18.

Ćwiczenie 5

Napisz, co zdecydowało o twoim wskazaniu stylu potocznego w poprzednim ćwiczeniu. Odpowiedź powinna uwzględnić co najmniej trzy cechy potoczności poparte przykładami.

Zapoznaj się z cytowanym fragmentem pracy Jerzego Bartmińskiego. Scharakteryzuj własnymi słowami dwa sposoby wykorzystania języka potocznego, które autor opisuje na przykładach historycznych.

((Jerzy Bartmiński

Styl potoczny

[...] Wreszcie na naszych oczach, kiedy zarysowała się ostra antynomia między cenzurowanym językiem urzędowo-oficjalnym (językiem propagandy, osławioną „nowomową”) z jednej strony, a językiem i myśleniem potocznym z drugiej, mogliśmy najpierw na gruncie codziennej praktyki obserwować przejawy antytotalitarnej „samoobrony językowej” [Wierzbicka 1990], potocznego ogrywania i ośmieszania elementów języka urzędowego i nadawania im konotacji negatywnej, a potem – na gruncie oficjalnej retoryki politycznej – wprowadzanie elementów potocznych do stylu urzędowego, z intencją uwiarygodnienia mówcy i zwiększenia siły perswazyjnej jego wypowiedzi.

Źródło: Jerzy Bartmiński, *Styl potoczny*, [w:] *Język a Kultura*, t. 5: Potoczność w języku i kulturze, red. J. Anusiewicz i F. Nieckula, Wrocław 1992, s. 39.

Ćwiczenie 7

Przypomnij sobie schemat komunikacyjny Romana Jakobsona, a następnie zapoznaj się z fragmentem książki Izabeli Łuc i Małgorzaty Bortliczek. Z którą funkcją języka najściślej można powiązać tendencje polityków czy twórców reklam do zasilania języka elementami potocznej polszczyzny? Odpowiedz na pytanie, podając przykłady.

((Izabela Łuc, Małgorzata Bortliczek

Język uwikłany w ponowoczesność

Moda na potoczność, jak zauważa Kazimierz Ożóg, jest podwójnie uwarunkowana: 1) wynika z potrzeby, m.in. polityków, twórców reklam, bycia w tej samej przestrzeni językowej co przeciętni odbiorcy; 2) wynika także z chęci bycia zrozumiałym – metafora potoczna w sposób prosty, przejrzysty, zdroworozsądkowy wyjaśnia i przybliża skomplikowane procesy i zjawiska.

Źródło: Izabela Łuc, Małgorzata Bortliczek, *Język uwikłany w ponowoczesność*, Katowice 2011, s. 15.

Ćwiczenie 8

Przeformułuj poniższy fragment, nadając nowej wersji jak najwięcej cech stylu potocznego.

Zaznajomiwszy się z cenami różnych rodzajów pieczywa, Piotrek zdecydował się na dwie bułki i bagietkę czosnkową. Włożył je do koszyka, w którym znajdowały się już butelka coli, biały ser i puszka sardynek. Chłopiec wyjął z kieszeni listę zakupów, sporządzoną rankiem, i przebiegłszy ją wzrokiem, kiwnął głową, pewien, że niczego nie pominął. Z zadowoleniem ruszył w kierunku lady i... raptem znieruchomiał. Zorientował się bowiem, że zapomniał portfela.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Powiedz to własnymi słowami! Potoczna polszczyzna jako styl funkcjonalny

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

3) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie, laudacja, homilia), popularnonaukowych i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; rozróżnia odpowiedzi właściwe i unikowe;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

2) rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie zasady ich stosowania;

7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

5) posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;

- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- przygotowuje prezentację na temat stylu potocznego;
- wskazuje w przykładach cechy stylu potocznego;
- tworzy słownik słów potocznych;
- omawia na podstawie fragmentu tekstu cechy stylu potocznego;
- podaje własne przykłady słów, należące do stylu potocznego.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- z użyciem e-podręcznika;
- ćwiczeń przedmiotowych;
- prezentacja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca całego zespołu klasowego;
- praca w grupach.

Środki dydaktyczne:

- e-podręcznik;
- tablica interaktywna lub rzutnik.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel prosi uczniów o przygotowanie prezentacji na podstawie informacji zawartych w sekcji „Przeczytaj”. Uczniowie mają za zadanie przygotować przykłady ilustrujące styl potoczny. Prezentacja powinna mieć formę quizu: oglądający ją uczniowie powinni rozpoznawać cechy stylu potocznego w przedstawianych w niej przykładach.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla i odczytuje temat lekcji oraz zawarte we wprowadzeniu do e-materiału cele zajęć i prosi uczniów lub wybraną osobę o sformułowanie kryteriów sukcesu.

2. Nauczyciel prowadzi krótką rozmowę wprowadzającą w temat lekcji: co nazywamy stylem potocznym, jakie są jego funkcje. Następnie prosi wyznaczonych wcześniej uczniów o przedstawienie prezentacji dotyczącej stylu potocznego; uczestnicy zajęć wskazują cechy tego stylu w przykładach, które pojawiają się w prezentacji.
3. Uczniowie zostają podzieleni na dwie grupy. Każdy zespół ma za zadanie przygotować słownik słów potocznych języka, którym się posługują. Następnie przyporządkują te wyrazy do konkretnych cech zamieszczonych na mapie skojarzeń w bloku tekstowym. Wybrana osoba z grupy prezentuje wyniki pracy oraz wyjaśnia na tej podstawie, jakie cechy stylu potocznego dominują w wypowiedziach uczniów z zespołu.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie wracają do przygotowanego wcześniej słownika słów potocznych, którymi się posługują. Dopisują kolejne wyrazy, które nasunęły im się podczas pracy na lekcji, następnie szukają synonimów tych słów, tak aby wyrazy te nie były już potocznymi. Przedstawiciele grup prezentują wyniki swojej pracy.
  2. Uczniowie w parach wykonują polecenia towarzyszące prezentacjom zamieszczonym w e-materiale. Następnie samodzielnie wykonują zamieszczone w e-materiale kolejne ćwiczenia 1, 2, 3, 4, 5, 6. Zapisują swoje realizacje zadania, a po jego wykonaniu wskazywani przez nauczyciela uczestnicy zajęć wymieniają się odpowiedziami. Nauczyciel komentuje wypowiedzi uczniów, akcentując najistotniejsze treści.
  3. Nauczyciel rozdaje obu grupom kartki z tekstem Stasiuka i prosi uczniów, aby na podstawie fragmentu wskazali cechy stylu potocznego.
„Grodzką w dół, ale nie na plac, tylko mostem pod zamek. Najlepiej już wieczorem, żeby patrzeć na tę czarną wyrwę w dole, na ciemny wąwóz w środku miasta. W dzień to się zaludnia, roi smutnym handlem najbiedniejszych. Taniocha w pęczkach po trzy, sześć par. Pomiędzy autobusami, które odjeżdżają na Piaski, na Krzczonów, na Bychawę, na Żółkiewkę, w mglistą dal starego asfaltu z rzędami topól na poboczach. Za dnia to jest niemrawe rojowisko pokątności. Przeczekiwania i przeżywania z dnia na dzień. Taryfiarze rzną w karty na maskach. Torby w kratę i plastik udający skórę. Zwały tego wszystkiego. Tej jednorazowości, która niesie pociechę najuboższym. Jakby dobrze powiało, toby frunęło to w niebo jak u jakiegoś dzikiego Chagalla: gacie, rajtki, biusthaltery, dżins, chemiczna koronka, cekiny, złociste badziewko, obcasiki, pumy i lampasy, tygrysie futra z węglowodorów, wszystko w niebo. Aż pozostałby nagły beton, czarny bruk, ciemny dół w tym miejscu, które umarło i już nikt tutaj niczego nie zrobił na stałe. Tylko to koczowisko: rano rozwinąć, wieczorem zwinąć. Jak namioty na lodowatej pustyni, na kamiennym stepie. Że tylko to się dało wskrzesić – jakąś smętną parodię, jakąś karykaturę tamtego miasta, które pochłonął ogień”.
- Źródło: A. Stasiuk, *Wschód*, Wołowiec 2014.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel prosi uczniów, aby podali słowa – z powszechnego użycia lub z mediów i reklamy – które najlepiej oddają styl potoczny w polszczyźnie XXI wieku.
2. Nauczyciel ponownie odczytuje temat lekcji i inicjuje krótką rozmowę na temat kryteriów sukcesu.

Praca domowa:

1. Uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne nr 7 i 8. Przygotowują uzasadnienia poprawnych odpowiedzi.

Materiały pomocnicze:

- Danuta Buttler, *Miejsce języka potocznego w wśród odmian współczesnego języka polskiego*, [w:] S. Urbańczyk (red.), *Język literacki i jego warianty*, Wrocław 1982.
- Iwona Korzeniewska, *Potoczne zachowania językowe młodzieży*, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio FF. Philologiae*, 28/1 (2010), s. 45–58.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Prezentacja TED”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.